

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчальної роботи
Національного технічного
університету України

«Київський політехнічний інститут
імені Ігоря Сікорського»

К. Т. Н., доц.

Тетяна ЖЕЛЯСКОВА

“ 08 ” 04 2025 р.

ВИТЯГ

з протоколу № 10 від 31 березня 2025 р. розширеного засідання кафедри теорії та практики управління Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського».

БУЛИ ПРИСУТНІ:

– з кафедри теорії та практики управління: професор, д. держ. упр., професор Іваницька О.М.; старший викладач Іщенко А.М.; професор, д. держ. упр., професор Ткачова Н.М.; доцент, к. держ. упр., доцент Бутник О.О.; доцент, к. філос. н., доцент Архипова Є.О.; доцент, к. філос. н., доцент Акімова О.А.; старший викладач, к. філос. н., доцент Пашов Р.І.; доцент, к. ю. н., доцент Шумак І.О.; професор, к. філос. н., професор Мельниченко А.А.; викладач Балашов Д.В.; старший викладач, к. пед. н. Гермаш Ю.О.; викладач Тимошенко І.В.; доцент, к. філос. н., Дергачов Є.В.; професор, д. держ. упр., професор Чукут С.А.; викладачка Шиць О.Р.; аспірант Варжанський І.В.

– з кафедри філософії: доцент, к. філос. н., доцент Стребкова Ю.В.

– з кафедри економіки і підприємництва: д. е. н., професор Шашина М.В.

– з кафедри історії: доцент, к. і. н., доцент Перга Ю.М.; викладачка, к. і. н. Жовта І.І.

– з кафедри соціології: завідувач кафедри, д.соціол.н., професор Федорченко-Кутуєв П. В.

Запрошені з інших організацій:

– з кафедри журналістики та реклами Державного торговельно-економічного університету: доцент, кандидат філологічних наук, Шкуров Є.В.;

– З Центру адаптації державної служби до стандартів Європейського Союзу: директорка, к. наук з державного управління, доцентка Канавець М.В.;

з Вищої школи публічного управління: завідувач Центру професійного навчання інноваційним інструментам та технологіям у публічному управлінні (на правах відділу) Медведь А. В.

СЛУХАЛИ:

1. Повідомлення здобувачки кафедри теорії та практики управління Іщенко Анни Миколаївни за матеріалами дисертаційної роботи “Цифрова трансформація публічного управління в контексті гендерного мейнстрімінгу”, поданої на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 28 Публічне управління та адміністрування за спеціальністю 281 Публічне управління та адміністрування, Освітньо-наукова програма «Публічне управління та адміністрування».

Тему дисертаційної роботи “Цифрова трансформація публічного управління в контексті гендерного мейнстрімінгу” затверджено на засіданні Вченої ради факультету соціології і права (протокол № 4 від 30 листопада 2021 року) та перезатверджено на засіданні Вченої ради факультету соціології і права (протокол № 8 від 26 лютого 2025 року).

Науковим керівником затверджено: докторку наук з державного управління, професорку Чукут С.А.

2. Запитання до здобувача.

Запитання по темі дисертації ставили: к. філос. н., доцент Пашов Р.І.; д. держ. упр., професор Ткачова Н.М.; д. е. н., професор Шашина М.В.; доцентка, к.наук з державного управління, доцентка Бутник О.О.; доцент, кандидат філологічних наук, Шкуров Є. В.

3. Виступи за обговореною роботою.

В обговоренні дисертації взяли участь: д. держ. упр., професор Ткачова Н.М.; к. держ. упр., доцент Бутник О.О.; завідувач кафедри, д.соціол.н., професор Федорченко-Кутуєв П. В.; завідувачка Центру професійного навчання інноваційним інструментам та технологіям у публічному управлінні (на правах відділу) Медведь А. В.; професор, д. держ. упр., професор Чукут С.А.

УХВАЛИЛИ:

ПРИЙНЯТИ такий висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертаційного дослідження:

1. Актуальність теми дослідження

Цифрова трансформація публічного управління тривалий час залишається трендом, який визначає найбільш перспективні напрями удосконалення і трансформації взаємодії держави та громадянина у світі. Переваги ЦТ полягають насамперед у підвищенні рівня ефективності та продуктивності надання державних послуг завдяки зменшенню навантаження при виконанні рутинних процесів. У сучасних умовах актуальність ЦТ також

детермінується необхідністю збільшення прозорості та підзвітності завдяки моніторингу та звітуванню у реальному часі; а також іншими перевагами, зокрема, покращенням комунікації та залученням громадян до прийняття суспільно важливих рішень. Особливого значення актуальність ЦТ набуває у складних умовах, зокрема, під час війни.

Зважаючи на це, а також беручи до уваги досвід України під час повномасштабного вторгнення у лютому 2022 року, можна стверджувати, що, з одного боку, цифрова трансформація державного управління здатна створювати можливості та бути невід'ємною ознакою часу, з іншого, також бути джерелом виникнення додаткових вразливостей та напрямом прикладання додаткових зусиль, спрямованих на підтримку життєздатності всієї системи державного управління. Слід відзначити, що хоча цифровізація державних послуг переважно сприяла резильєнтності державного апарату, його здатності надавати послуги навіть у критичних умовах, проте в окремих випадках вона продемонструвала свою крихкість і залежність ефективності свого функціонування від багатьох зовнішніх і внутрішніх загроз, а також існування нерівностей та цифрових розривів.

Окрім того, світові тенденції свідчать, що жінки можуть стикаються з системними бар'єрами, які здатні обмежувати їхню участь у сферах, пов'язаних із цифровізацією, включаючи нерівність у доступі до технологій, цифровій грамотності та соціально-економічних обмеженнях. Однак, в Україні проведені дослідження встановили, що розрив у цифрових навичках жінок і чоловіків не є значним. Також позитивним є те, що спостерігається значний прогрес у цифровізації публічних послуг, хоча відстежується нерівність у доступі до них, у тому числі, гендерна. Тому потреба у врахуванні гендерної проблематики в цифровій трансформації є надзвичайно важливою.

Гендерний мейнстримінг передбачає інтеграцію гендерної перспективи на всіх етапах розробки політик, їхнього плануванні та реалізації, щоб забезпечувати рівність доступу та можливостей жінок і чоловіків щодо отримання цифрових послуг. Крім того, з'ясування основних потреб жінок і чоловіків дозволить визначати та впроваджувати цифрові послуги таким чином, щоб вони відповідали конкретним потребам, сприяючи також гендерній рівності в цілому, та підвищуючи рівень загальної ефективності надання державних послуг.

Також актуальність дослідження детермінується дефіцитом інформації щодо визначення способів, за допомогою яких цифрова трансформація може бути використана для просування гендерної рівності на державній службі, а, з іншого боку, для визначення інструментів, які дозволили б зробити цифрову трансформацію більш гендерно чутливою. З'ясування основних бар'єрів на шляху цифрової трансформації з урахуванням гендерних аспектів, дозволить виявити кращі практики впровадження гендерної проблематики у проекти цифрових державних послуг і запропонувати рамки для інтеграції гендерної перспективи в ініціативи цифрової трансформації. Саме тому визначення взаємозв'язку між комплексним гендерним підходом і цифровою

трансформацією є важливим напрямом досліджень для сучасної наукової спільноти.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами:

Дисертація виконана на кафедрі теорії та практики управління факультету соціології і права Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» згідно з ініціативною темою *«Цифрова трансформація державного управління та місцевого самоврядування: виклики та можливості для досягнення ЦСР»* (ДР № 0123U101483 від 06.03.2023, науковий керівник – С.А. Чукут), зокрема, у рамках якої було досліджено вплив цифрової трансформації публічного управління на забезпечення гендерної рівності, усунення цифрового гендерного розриву та розробку механізмів інтеграції гендерно чутливих підходів у цифрові державні політики.

3. Наукова новизна отриманих результатів

полягає у комплексному підході до аналізу цифрової трансформації публічного управління з акцентом на інтеграцію комплексного гендерного підходу як актуального наукового завдання. Запропонований підхід формує нове концептуальне бачення процесу цифровізації публічного управління через призму не тільки сучасних викликів, міжнародного досвіду, але й забезпечення рівних можливостей для всіх громадян у цифровому середовищі.

Вперше:

- визначено та охарактеризовано основні інструменти цифрової трансформації публічного управління на основі комплексного гендерного підходу, зокрема, визначено поняття «стала гендерно чутлива цифрова трансформація публічного управління» як стратегічного підходу до реалізації системного процесу впровадження цифровізації діяльності та послуг органів державної влади та місцевого самоврядування, що передбачає глибокі організаційні, інституційні та культурні зміни з метою покращення ефективності, прозорості, доступності та якості державних послуг і управлінських рішень, та базується на принципах сталого розвитку, гендерної рівності, інклюзивності та справедливості;
- створено теоретичний концепт Стратегії сталої гендерно чутливої цифрової трансформації публічного управління, також розроблено модель інтеграції гендерного підходу в процес цифрової трансформації публічного управління, яка поєднує інституційний, правовий, економічно-фінансовий, інформаційний, світоглядно-ціннісний, соціально-культурний механізми, а також визначає бар'єри та результати гендерного інтегрування. На відміну від інших, ця модель включає інтегрування складових гендерного підходу, а механізми інтегрування гендерного підходу сфокусовано саме на цифровій трансформації, а не узагальнено на сфері публічного управління.

Набуло подальшого розвитку:

- розвиток понятійно-категоріального апарату теорії публічного управління та адміністрування за рахунок поглиблення наукового тлумачення сутності та змісту таких понять, як «цифрова трансформація публічного управління», «цифрова трансформація державної служби»,

«цифрові компетентності державних службовців», «цифрова публічна інфраструктура» На відміну від попередніх визначень, запропоновані терміни враховують взаємозв'язок цифровізації та необхідність забезпечення інклюзивності у публічному управлінні;

- засади оцінювання бар'єрів на шляху до впровадження гендерно чутливих цифрових державних послуг з точки зору їхньої адаптації до потреб і можливостей їх споживачів, елементами новизни також є включення військових та безпекових бар'єрів, які необхідно враховувати для більш сталого впровадження цифрових ініціатив;
- механізми впровадження гендерного підходу на державній службі, в яких, на відміну від попередніх наукових розвідок, використання механізмів гендерного інтегрування розглянуто саме для сфери цифрової трансформації публічного управління та адміністрування;
- виявлення трендів застосування інструментів штучного інтелекту для створення більш інклюзивних цифрових державних послуг та скорочення гендерного розриву, які на відміну від визначених раніше фокусуються не тільки на забезпеченні гендерної збалансованості у командах фахівців, які працюють над розробкою ШІ для публічного управління, але й впровадження гендерно чутливого підходу до навчання державних службовців з використання інструментів штучного інтелекту.

Удосконалено:

- методичні засади оцінювання цифрових компетентностей державних службовців з гендерної перспективи за допомогою кількісно-якісного соціологічного інструментарію, що, на відміну від існуючих, надало можливість не тільки оцінити рівень цифрових навичок, але також встановити причини розривів цифрових компетентностей жінок і чоловіків;
- практичний інструментарій підвищення кваліфікації державних службовців у сфері цифрового публічного управління, який включає модулі з гендерно чутливого використання цифрових технологій та штучного інтелекту. На відміну від існуючих програм, запропоновані інструменти спрямовані на коригування розриву у цифрових навичках з точки зору гендерної складової та забезпечення рівних можливостей у професійному розвитку держслужбовців.

4. Теоретичне та практичне значення результатів роботи, впровадження:

Результати дослідження мають важливе практичне значення для удосконалення процесу цифрового публічного управління та сприяння розвитку цифрових державних послуг, не лише технологічно інноваційних, але й соціально інклюзивних, таких, що забезпечать справедливий доступ до цифрових державних послуг і переваги від них для всіх статей.

Впровадження рекомендацій органами державної влади сприятиме забезпеченню рівних можливостей для чоловіків і жінок у доступі до цифрових послуг, що зменшить гендерні розриви та підвищить якість і безпеку життя. Створена модель інтеграції гендерного підходу в процес цифрової трансформації публічного управління надає змогу сформувати системне уявлення щодо взаємозв'язків між гендерним підходом і сучасними

механізмами його інтегрування у систему публічного управління, що може бути використано в освітньому процесі закладів вищої освіти для викладання курсів з публічного управління, цифрового урядування, гендерної політики, державного управління та адміністрування.

Стратегія сталої гендерно чутливої цифрової трансформації публічного управління може бути використана для розробки державних програм щодо впровадження гендерно чутливих цифрових політик, що сприятиме скороченню цифрового розриву між різними соціальними групами населення.

Механізми впровадження гендерно чутливих цифрових послуг можуть бути застосовані при розробці та вдосконаленні електронних державних сервісів, зокрема порталів електронного урядування, інформаційних систем, автоматизованих реєстрів і чат-ботів для забезпечення доступності державних послуг для всіх категорій громадян.

Результати дослідження можуть бути використані міжнародними та громадськими організаціями (UN Women, ПРООН, Світовий банк, ОЕСР) у процесі реалізації проєктів, спрямованих на підтримку цифрової трансформації та досягнення Цілей сталою розвитку ООН в Україні.

Слід відзначити, що результати аналізу гендерних розривів у цифрових компетентностях державних службовців, проведеного в рамках дисертаційного дослідження, вже закладені в основу загальної короткострокової програми підвищення кваліфікації «Гендерно чутлива цифрова трансформація державного управління», розробленої для державних службовців, які займають посади державної служби категорій «Б» та «В» та посадових осіб місцевого самоврядування, які займають посади, віднесені до I-VII категорій посад, про що складено Акт впровадження (Додаток В). Ця загальна короткострокова програма підвищення кваліфікації спрямована на розвиток навичок аналізу, планування та реалізації цифрових політик та державних послуг з урахуванням принципів рівності, інклюзії та недискримінації. Обсяг програми – 0,6 кредиту ЄКТС. Презентація програми була здійснена авторкою дисертаційного дослідження 26 лютого 2025 року на засіданні Навчально-методичної ради Вищої школи публічного управління (протокол № 02/25 від 26.02.2025 р.).

5. Апробація результатів дисертації:

Основні результати дисертаційного дослідження було оприлюднено та обговорено на міжнародних науково-практичних конференціях, симпозіумах та інших наукових заходах в Україні та за кордоном, що свідчить про їхню наукову значущість, актуальність та можливість практичного застосування у публічному управлінні.

В Україні:

- XI Міжнародна науково-практична конференція «Сучасні проблеми управління: трансформація публічного управління у постковідному світі» (18–19 листопада 2021 р., м. Київ).
- XII Міжнародна науково-практична конференція «Сучасні проблеми управління: на шляху до сталою миру після війни: держава, бізнес, інновації» (24 листопада 2023 р., м. Київ).

- 2023 IEEE International Conference on Information and Telecommunication Technologies and Radio Electronics (UkrMiCo) (13–18 листопада 2023 р., м. Київ).

За кордоном:

- 14th International Scientific and Professional Conference «Development of Public Administration» (23–24 травня 2024 р., м. Шибеник, Хорватія, University of Applied Sciences).

- International Conference of the Faculty of Administration and Social Sciences, Warsaw University of Technology «Administration Challenges in European Countries – Administration and New Technologies» (9 травня 2023 р., м. Варшава, Польща).

6. Дотримання принципів академічної доброчесності

За результатами науково-технічної експертизи дисертація Іщенко Анни Миколаївни визнана оригінальною роботою, яка не містить елементів фальсифікації, компіляції, фабрикації, плагіату та запозичень.

7. Перелік публікацій за темою дисертації із зазначенням особистого внеску здобувача (наводиться повний перелік публікацій за темою дисертації)

За результатами досліджень опубліковано 10 наукових публікацій, у тому числі:

- 6 статей у наукових фахових виданнях України за спеціальністю 281 Публічне управління та адміністрування;
- 4 тез виступів на наукових конференціях.

Статті у наукових фахових виданнях України категорії Б:

1. Іщенко, А. М., & Сінчук, А. А. (2021). Формування позитивного іміджу державних службовців в Україні в умовах цифрової трансформації. *Інвестиції: практика та досвід*, (24), 108–114. <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2021.24.108> Авторський внесок: аналіз результатів соціологічного дослідження державних службовців, оцінка цифрових навичок в контексті цифрової трансформації.
2. Ishchenko, A., & Akimova, O. (2022). The civil service during and after the war: The influence of gender issues on the sustainability of the institution. *Public Administration and Customs Administration*, (4) (35), 85–91. <https://doi.org/10.32782/2310-9653-2022-4.13> Авторський внесок: аналіз факторів гендерної рівності на державній службі в контексті досягнення ЦСР №5.
3. Ishchenko, A., & Akimova, O. (2023). Smart cities development in Ukraine: Women, digital gap and inclusion. *Law and Public Administration*, 1, 239–246. <https://doi.org/10.32840/pdu.2023.1.35> Авторський внесок: аналіз принципів інклюзивності, рівності та доступності в контексті подолання наслідків цифрового розриву та підтримки жінок, визначення факторів ефективного розвитку цифрових навичок у жінок.
4. Іщенко, А. (2022). Гендерний мейнстримінг в розумних містах: особливості соціологічного забезпечення прийняття управлінських рішень.

Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права, (6), 52–58. <https://doi.org/10.51547/ppp.dp.ua/2022.6.8>

5. Chukut, S. A., & Ishchenko, A. M. (2024). Assessment of skills in using AI tools among public servants in Ukraine: Current competencies in digital transformation. *Наукові перспективи*, (10) (52), 16–31. [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-10\(52\)-16-31](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-10(52)-16-31). Авторський внесок: аналіз цифрових компетентностей державних службовців щодо використання інструментів ШІ, в тому числі кореляційний аналіз з ознаками статі, віку та категоріями посад, визначення гендерно чутливих стратегій для навчання інструментам ШІ.
6. Akimov, R. I., & Ishchenko, A. M. (2024). Enhancing public policy in the field of developing socially responsible business based on benchmarking gender and digital corporate initiatives. *Наукові перспективи*, (12) (54), 19–36. [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-12\(54\)-19-36](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-12(54)-19-36). Розробка рекомендацій щодо зменшення гендерного розриву з контексті досягнення ЦСР

Матеріали наукових конференцій:

7. Іщенко А.М. Гендерний мейнстримінг в розумних містах постковідного світу// Матеріали XI Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні проблеми управління: трансформація публічного управління у постковідному світі» (18-19 листопада 2021 р., м. Київ) / Укладачі: А. А. Мельниченко, Я.Ю. Цимбаленко, О. А. Акімова, Д. В. Балашов, О. І. Криворот. – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021 – с.244-247. Available at: <http://ktpu.kpi.ua/wp-content/uploads/2021/12/spu2021.pdf>
8. Ishchenko A. Building a resilient public service: unveiling the significance of digital competence // Матеріали XII Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні проблеми управління: на шляху до сталого миру після війни: держава, бізнес, інновації» (24 листопада 2023 р., м. Київ) / Укладачі: А.А. Мельниченко, О.А. Акімова, А.М. Іщенко, О.Р. Шиць. – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2023 – с.11-13. Available at: <https://ktpu.kpi.ua/wp-content/uploads/2024/03/Suchasni-problemy-upravlinnya-2023.pdf>
9. Akimova O., Ishchenko A. Digital transformation as a factor of public administration resilience in crisis times // 14th International Scientific and Professional Conference "Development of Public Administration", 23–24 May 2024, Šibenik: University of Applied Sciences. – P. 1037–1052.
10. Perga I., Akimova O., Ishchenko A., Pashov R. The history of information communication technologies in enhancing public administration efficiency // 2023 IEEE International Conference on Information and Telecommunication Technologies and Radio Electronics (UkrMiCo). – IEEE, 2023. – P. 369–372. – DOI: <https://doi.org/10.1109/UkrMiCo61577.2023.10380350>.

Якість та кількість публікацій відповідають “Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії”, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44.

ВВАЖАТИ, що дисертаційна робота Іщенко Анни Миколаївни «Цифрова трансформація публічного управління в контексті гендерного мейнстримінгу», що подана на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 28 Публічне управління та адміністрування за спеціальністю 281 Публічне управління та адміністрування за своїм науковим рівнем, новизною отриманих результатів, теоретичною та практичною цінністю, змістом та оформленням повністю відповідає вимогам, що пред'являють до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії та відповідає напрямку наукового дослідження освітньо-наукової програми КПП ім. Ігоря Сікорського «Публічне управління та адміністрування» зі спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування.

РЕКОМЕНДУВАТИ:

1. Дисертаційну роботу «Цифрова трансформація публічного управління в контексті гендерного мейнстримінгу», подану Іщенко Анною Миколаївною на здобуття наукового ступеня доктора філософії, до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді.

2. Вченій раді КПП ім. Ігоря Сікорського утворити разову спеціалізовану вчену раду у складі:

Голова:

Доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри теорії та практики управління, Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», **Ткачова Наталія Миколаївна;**

Члени:

Рецензенти:

Кандидат наук з державного управління, доцент, доцент кафедри теорії та практики управління, Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», **Бутник Олена Олександрівна;**

Офіційні опоненти:

Доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри менеджменту та адміністрування Національного університету «Чернігівська політехніка» **Олійченко Ігор Михайлович;**

Доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри туризму та готельно-ресторанної справи ННІ управління, економіки та природокористування Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського **Бельська Тетяна Валентинівна;**

Кандидат наук з державного управління, доцент, доцент кафедри державного управління і місцевого самоврядування Навчально-наукового інституту

державного управління Національного технічного університету «Дніпровська політехніка», **Матвєєва Ольга Юріївна**

Головуючий на засіданні
к. філос. н., доцент, старший викладач
кафедри теорії та практики управління

Ростислав ПАШОВ

Вчений секретар
кафедри теорії та практики управління
к. пед. н.

Юлія ГЕРМАШ